

CUPRINS

<i>Cuvânt-înainte</i>	7
INTRODUCERE	9
I. Noțiunea de „Evul Mediu”	9
II. Limitele Evului Mediu	10
III. Raportul dintre Evul Mediu și feudalism	12
IV. Aspectele specifice ale Evului Mediu	13
EVUL MEDIU TIMPURIU	
I. SPAȚIUL EUROPEAN ÎN EVUL MEDIU TIMPURIU	17
I.1. Sfârșitul Imperiului Roman, marile migrații și statele succesoare imperiului	17
I.1.1. Sfârșitul Imperiului Roman	17
I.1.2. Lumea germanică înaintea creării statelor succesoare	21
I.1.3. Marile migrații ale neamurilor germanice	23
I.1.4. Vechii slavi și migrația lor în primele secole ale Evului Mediu	33
I.1.5. Consecințele marilor migrații	41
I.2. Structuri politice	42
I.2.1. Statele succesoare ale Imperiului	42
I.2.2. Statul carolingian	55
I.2.3. Ultimele invazii	61
I.2.4. Lumea scandinavă în Evul Mediu	68
I.2.5. Fărâmițarea feudală	71
I.2.6. Imperiul ottonian	73
I.2.7. Lumea Bizanțului până în secolul al XI-lea	77
I.2.8. Slavii de sud	95
I.2.9. Rusia kieveană	102
I.3. Economie și societate	105
I.3.1. Economie și societate în secolele III-VII	105
I.3.2. Economie și societate în perioada carolingiană	111
I.4. Relațiile feudo-vasalice	115

I.5. Creștinismul și Biserica (secolele IV-XI)	121
I.6. Aspecte culturale în secolele V-XI	139
EVUL MEDIU DEZVOLTAT	
II. EUROPA ÎN EVUL MEDIU DEZVOLTAT	161
II.1. Economie și societate în secolele X-XV	161
II.1.1. Demografie și viață materială	161
II.1.2. Aspecte sociale	163
II.1.3. Criza secolului al XIV-lea	166
II.1.4. Conflicte sociale în lumea rurală	170
II.1.5. Orașul medieval	176
II.2. Viața politică europeană între fărâmițare și centralizare	183
II.2.1. Evoluția statului medieval occidental (secolele X-XV). Procese de centralizare politică	183
II.2.2. Fărâmițarea politică în Germania și Italia	201
II.2.3. Europa central-răsăriteană în secolele X-XVI	209
II.2.4. Formarea statului rus centralizat	223
II.2.5. Bizanțul în secolele XI-XV	229
II.2.6. Lumea sud-slavă în secolele XI-XIV	242
II.2.7. Începuturile Imperiului Otoman	246
II.3. Creștinismul și Biserica în secolele XI-XV	252
II.3.1. Lupta dintre Biserică și puterea politică (secolele XI-XIII)	252
II.3.2. Ordinele monastice în Occident	256
II.3.3. Ereziile medievale	259
II.3.4. Cruciadele	262
II.3.5. Criza papalității și marea schismă a Bisericii occidentale (secolele XIV-XV)	266
II.3.6. Biserica ortodoxă în secolele XI-XV	270
II.4. Cultura în secolele XII-XV	276
II.4.1. Cultura în Europa occidentală	276
II.4.2. Cultura în lumea ortodoxă	291
<i>Bibliografie</i>	305

REZUMAT

Acest manual a fost gândit ca o carte care să se adreseze unui public mai larg, fiind destinat în primul rând studenților de la facultățile de istorie, dar și altor posibili cititori, fie că sunt studenți la alte facultăți, elevi, profesori sau, pur și simplu, persoane interesate de trecut și fascinate de tainele acestuia.

De aceea, structura cărții oglindește programa cursului de Istorie medie europeană, așa cum este acesta organizat pentru studenții anului I de la Facultatea de Istorie a Universității Spiru Haret, dar încearcă în același timp să răspundă unor nevoi mai ample de informare, care depășesc cadrul, prin forța lucrurilor îngust, al unui curs cu durata de un semestru. Pe de altă parte, el se adresează și studenților anului III de la aceeași facultate, care studiază istoria Bizanțului și istoria Sud-Estului Europei.

*În forma actuală, lucrarea continuă cartea noastră din 2003, (**Europa medievală. Secolele V-XV**), cu modificările impuse de schimbările intervenite în programa cursului de Istorie medievală.*

Specificul de manual a impus unele limite acestei lucrări, care a trebuit să opereze o selecție între temele considerate definitorii pentru epoca tratată, și uneori chiar în cadrul acestor teme, din rațiuni didactice, dar și de spațiu.

Luând în considerare extraordinara bogăție a manifestărilor de viață medievală, această lucrare se constituie mai degrabă într-o introducere pentru cei care doresc să aprofundeze cunoașterea unui trecut pe care se bazează în mare măsură realități ale prezentului.

Alte limite sunt datorate, în mod inerent, formației și subiectivității autorilor. Din generații diferite, cu specializări complementare pe diverse spații ale continentului, cu viziuni uneori personale asupra unor aspecte care au făcut obiectul prezentei lucrări, autorii împărtășesc însă un set de valori și obiective comune, legate de necesitatea realizării unui învățământ de calitate, la standarde europene, și bazat pe cele mai noi și mai valoroase achiziții în domeniu. De aceea, fără să elimine total diferențele de stil, aceștia au încercat o prezentare cât

mai omogenă a materialului, pornind de la o structură unitară, și de la aceleași obiective cognitive și educaționale.

Ca atare, manualul pe care îl oferim încearcă să țină o cumpănă dreaptă între informația care constituie substanța însăși a domeniului istoriei și interpretarea care dă formă acestei informații și o preface într-o construcție cu sens, generatoare de învățături mai semnificative decât simpla acumulare de date și cifre.

Structurarea materiei s-a făcut pe baza criteriului cronologic, dar există și teme ce transcend limitele cronologice rigide; de aceea, în anumite cazuri au fost necesare derogări de la acest principiu.

Bibliografia consultată pentru realizarea unei astfel de lucrări a fost foarte abundentă și, din necesități de concizie și ținând seama și de publicul-țintă, am prezentat la sfârșitul manualului numai acele lucrări care pot ajuta în mod deosebit pe cei doritori să-și completeze informația pe diverse teme care îi interesează. În același timp, în afară de lucrările esențiale, de referință, am ținut să precizăm cu prioritate acele lucrări existente în limba română, opere originale sau traduceri, mai vechi sau foarte recente, care sunt ușor accesibile și pot permite doritorilor să-și completeze informația sau să răspundă unor curiozități pe care lucrarea noastră sperăm să le fi stârnit. Totodată, în lucrările pe care le-am citat în bibliografie, se găsesc indicate și alte titluri, ceea ce îngăduie celor interesați să-și realizeze o imagine mult mai cuprinzătoare asupra stadiului cercetării referitoare la diferite subiecte.

Conștienți de limitele și scăderile inerente unei lucrări care își propune asemenea obiective, dar care trebuie să corespundă și unor exigențe didactice bine definite, sperăm, totuși, că această lucrare își va dovedi repede utilitatea, umplând golul care există pe piața românească de cursuri și manuale universitare și răspunzând, în același timp, și intereselor, și exigențelor unor cât mai numeroase categorii de cititori.

Autorii

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2007
Editură acreditată de *Ministerul Educației și Cercetării*
prin *Consiliul Național al Cercetării Științifice*
din *Învățământul Superior*

Imaginea de pe copertă – *Luna mai*, manuscrisul
„Cele trei ore bogate ale ducelui de Berry”
Site: <http://bcs.fltr.ucl.ac.be/FASTAM/F3-Plan.html>

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LUNG, ECATERINA

**Structuri etno-politice și economico-sociale în Evul
Mediu** / Ecaterina Lung, Gheorghe Zbucea. - București:

Editura Fundației *România de Mâine*, 2007

ISBN 978-973-725-996-7

I. Zbucea, Gheorghe

94(100)"04/14"

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă
și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă
și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului
revine exclusiv autorului/autorilor.*